

نام و نام خانوادگی: .....
 مقطع و رشته: دوازدهم تمام رشته‌ها
 نام پدر: .....
 شماره داوطلب: .....
 تعداد صفحه سؤال: ۳ صفحه

جمهوری اسلامی ایران
 اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
 دبیرستان غیر دولتی دخترانه سرای دانش فلسطین
 آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

نام درس: فارسی (۳)
 نام دبیر: خانم مدنی
 تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۱
 ساعت امتحان: ۹ صبح / عصر
 مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

محل مهر و امضاء مدیر	نمره به عدد:	نمره به حروف:
	نام دبیر:	تاریخ و امضاء:
۳	توجه: پاسخ در همین برگه نوشته شود.	
۰/۵	معنای واژگان مشخص شده را بنویسید. الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته	۱
۰/۲۵	معادل معنایی «سریر» در کدام بیت آمده است؟ الف) چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند ب) برکش ز سر آن سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند	۲
۰/۲۵	واژه «همت» در کدام بیت به معنای «عزم و اراده» به کار رفته است؟ الف) همت اگر سلسله جنبان شود مور تواند که سلیمان شود ب) دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف ای خضر پی خجسته مدد کن به همتم	۳
۱	در گروه کلمات زیر غلط‌های املائی را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید. «داروقه و محتسب، حیات و ممت، اثاث تزویر، صواب و درست، مار قاشیه، سور و شیون، بی خردان سفله، متاع و فرمانروا، غریب شش ماه، عز و ذل»	۴
۰/۵	یک) تن ز جان و جان ز تن ..... نیست لیک کس را دید جان دستور نیست الف) مستور دو) گویند ..... در آب روشنایی ستاره می‌دید. شکل درست کلمه ها را از نظر املائی انتخاب کنید. الف) بتی ب) بطی	۵
۰/۵	در عبارت زیر یک واژه بیابید که در زبان فارسی هم‌آوا داشته باشد. هم‌آوا و معنای آن را بنویسید. «خیال تیغ تو با ما حدیث تشنه و آب است اسیر خویش گرفتی بکش چنان که تو دانی»	۶
۰/۵	در بیت و عبارت زیر فعل‌های حذف شده و نوع قرینه آنها را بنویسید. الف) نی، حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید ب) هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.	۷
۰/۵	نقش ضمیر را در هریک از مصراع‌های زیر تعیین کنید. الف) این ملک که بغداد و ری‌اش نام نهادند ب) همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس	۸
۱	نقش کلمات مشخص شده عبارت و مصراع‌های زیر را بنویسید. الف) سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را ب) لیک چشم و گوش را آن نور نیست ج) در نیابد حال پخته هیچ خام د) عشق از بهر این معنی فرض راه آمد.	۹
صفحه ۱ از ۳		

۰/۵	فعل «نیست» را از نظر کاربرد معنایی در دو مصراع زیر بررسی کنید. الف) گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟ ب) آتش است این بانگ نای و نیست باد	۱۰
۰/۵	در بیت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی مشخص کنید. ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند	۱۱
۱	در کدام یک از موارد زیر وابسته و وابسته می‌یابید؟ نوع آنها را مشخص کنید. الف) محرم این راز ب) این مرد شریف باسواد ج) دایه ابر بهاری د) سیصد تومان پول ه) دانش آموز نسبتاً زرنگ و) چشمه آب کوهسار	۱۲
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱	جناس تام و کنایه را در عبارت زیر بیابید و توضیح دهید. «نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده ما را درید»	۱۳
۰/۵	آرایه‌های مرتبط هر بیت را به آن وصل کنید. (یک آرایه اضافی است) الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند ج) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند د) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند	۱۴
۱/۵	برای هر یک از بیت‌های زیر دو آرایه ادبی مشخص کنید. الف) تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند ب) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی ج) چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان	۱۵
۱	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را از نظر تاریخ ادبیات مشخص کنید. الف) کتاب «فی حقیقه‌العشق» اثر منثور عین‌القضات همدانی است. ب) بهار قصیده دماوندیه را در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی سروده است. ج) کتاب «قصه شیرین فرهاد» اثر وحشی بافقی است. د) کتاب «مثل درخت در شب باران» مجموعه شعر محمدرضا شفیعی کدکنی است	۱۶
۰/۵	مصراع دوم شعر زیر را بنویسید. گر نور عشق حق بر دل و جانست اوفتد	۱۷
۰/۵	بیت‌های زیر را کدام گزینه کامل می‌کند؟ یک) ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز ..... الف) تا در زمانه باقی است آواز باد و باران ب) کاین گونه فرصت از کف دادند بی شماران ج) دیوار زندگی را زین گونه یادگاران د) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند ه) باز آ که در هوایت خاموشی جنونم	۱۸
قلمرو فکری (۸ نمره)		
معنی و مفهوم عبارات و ابیات شماره ۱۹ تا ۲۶ را به نثر روان بنویسید.		
۰/۲۵	مزینان هنوز بر همان مهر و نشان است که بود.	۱۹
۰/۲۵	عشق به همه جایی مأوا نکند.	۲۰
۰/۵	تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دل‌بند	۲۱
صفحه ۲ از ۲		

۲۲	فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده. دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بگسترده.	۱
۲۳	گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟	۰/۵
۲۴	من به هر جمعیتی نالان شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم	۰/۵
۲۵	همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بیوشی	۰/۵
۲۶	کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود و کجا بود و کی اش نام نهادند؟	۰/۵
۲۷	مفهوم عبارت «واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب که: ما عرفناک حق معرفتک» در کدام گزینه آمده است؟ □ الف) کوتاهی در عبادت □ ب) ناتوانی در شناخت	۰/۲۵
۲۸	مفهوم عبارت و بیت زیر را بیان کنید. الف) در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد. ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند	۰/۵
	مفاهیم مرتبط ابیات را به هم وصل کنید. (یک مفهوم اضافی است)	
۲۹	الف) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یک چوب تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند ب) آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد	۰/۵
	اشتیاق پایان ناپذیر عاشق	
	ساری و جاری بودن عشق در هستی	
	لزوم تحمل سختی‌ها برای رسیدن به کمال	
۳۰	مفهوم کلی هریک از ابیات زیر را بنویسید. الف) هیچ نقاش نمی‌بیند که نقشی برکشد وان که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای ب) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست	۰/۵
۳۱	مفهوم عبارت «سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد.» چیست؟	۰/۵
۳۲	مفهوم نمادین «ماهی» و «آب» را در شعر زیر بیان کنید. هرکه جز ماهی ز آبش سیر شد هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد	۰/۵
۳۳	عبارت زیر یادآور کدام ضرب‌المثل است؟ مفهوم کلی ضرب‌المثل را بیان نمایید. «شوخی روزگار است که مهد دموکراسی عالم، یعنی آتن، از بیم عقرب جراره دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیه حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.»	۰/۵
۳۴	منظور از «ستوران»، «شیر سپهر» و «اختر سعد» در ابیات زیر چیست؟ تا واره‌ی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند	۰/۷۵
	صفحه ۳ از ۳	

نام و نام خانوادگی: .....
 مقطع و رشته: دوازدهم تمام رشته‌ها
 نام پدر: .....
 شماره داوطلب: .....
 تعداد صفحه سؤال: ۳ صفحه

جمهوری اسلامی ایران
 اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
 دبیرستان غیر دولتی دخترانه سرای دانش فلسطین
 آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

نام درس: فارسی (۳)
 نام دبیر: خانم مدنی
 تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۱
 ساعت امتحان: ۹ صبح / عصر
 مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

محل مهر و امضاء مدیر	نمره به عدد:	نمره به حروف:
	نام دبیر:	تاریخ و امضاء:
۳	توجه: پاسخ در همین برگه نوشته شود.	
۰/۵	معنای واژگان مشخص شده را بنویسید. الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته	۱
۰/۲۵	معادل معنایی «سریر» در کدام بیت آمده است؟ الف) چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند ب) برکش ز سر آن سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند	۲
۰/۲۵	واژه «همت» در کدام بیت به معنای «عزم و اراده» به کار رفته است؟ الف) همت اگر سلسله جنبان شود مور تواند که سلیمان شود ب) دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف ای خضر پی خجسته مدد کن به همتم	۳
۱	در گروه کلمات زیر غلط‌های املائی را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید. «داروقه و محتسب، حیات و ممت، اثاث تزویر، صواب و درست، مار قاشیه، سور و شیون، بی خردان سفله، متاع و فرمانروا، غریب شش ماه، عز و ذل»	۴
۰/۵	یک) تن ز جان و جان ز تن ..... نیست لیک کس را دید جان دستور نیست الف) مستور دو) گویند ..... در آب روشنایی ستاره می‌دید. شکل درست کلمه ها را از نظر املائی انتخاب کنید. الف) بتی ب) بطی	۵
۰/۵	در عبارت زیر یک واژه بیابید که در زبان فارسی هم‌آوا داشته باشد. هم‌آوا و معنای آن را بنویسید. «خیال تیغ تو با ما حدیث تشنه و آب است اسیر خویش گرفتی بکش چنان که تو دانی»	۶
۰/۵	در بیت و عبارت زیر فعل‌های حذف شده و نوع قرینه آنها را بنویسید. الف) نی، حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید ب) هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.	۷
۰/۵	نقش ضمیر را در هریک از مصراع‌های زیر تعیین کنید. الف) این ملک که بغداد و ری‌اش نام نهادند ب) همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس	۸
۱	نقش کلمات مشخص شده عبارت و مصراع‌های زیر را بنویسید. الف) سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را ب) لیک چشم و گوش را آن نور نیست ج) در نیابد حال پخته هیچ خام د) عشق از بهر این معنی فرض راه آمد.	۹
صفحه ۱ از ۳		

۰/۵	فعل «نیست» را از نظر کاربرد معنایی در دو مصراع زیر بررسی کنید. الف) گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟ ب) آتش است این بانگ نای و نیست باد	۱۰
۰/۵	در بیت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی مشخص کنید. ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند	۱۱
۱	در کدام یک از موارد زیر وابسته و وابسته می‌یابید؟ نوع آنها را مشخص کنید. الف) محرم این راز ب) این مرد شریف باسواد ج) دایه ابر بهاری د) سیصد تومان پول ه) دانش آموز نسبتاً زرنگ و) چشمه آب کوهسار	۱۲
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱	جناس تام و کنایه را در عبارت زیر بیابید و توضیح دهید. «نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده ما را درید»	۱۳
۰/۵	آرایه‌های مرتبط هر بیت را به آن وصل کنید. (یک آرایه اضافی است)	۱۴
	الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس	
	ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند	
۱/۵	برای هر یک از بیت‌های زیر دو آرایه ادبی مشخص کنید. الف) تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند ب) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی ج) چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان	۱۵
۱	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را از نظر تاریخ ادبیات مشخص کنید. الف) کتاب «فی حقیقه‌العشق» اثر منثور عین‌القضات همدانی است. ب) بهار قصیده دماوندیه را در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی سروده است. ج) کتاب «قصه شیرین فرهاد» اثر وحشی بافقی است. د) کتاب «مثل درخت در شب باران» مجموعه شعر محمدرضا شفیعی کدکنی است	۱۶
۰/۵	مصراع دوم شعر زیر را بنویسید. گر نور عشق حق بر دل و جانست اوفتد	۱۷
۰/۵	بیت‌های زیر را کدام گزینه کامل می‌کند؟ یک) ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز ..... الف) تا در زمانه باقی است آواز باد و باران دو) ..... دیار زندگی را زین گونه یادگاران الف) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند ب) باز آ که در هوایت خاموشی جنونم	۱۸
قلمرو فکری (۸ نمره)		
معنی و مفهوم عبارات و ابیات شماره ۱۹ تا ۲۶ را به نثر روان بنویسید.		
۰/۲۵	مزینان هنوز بر همان مهر و نشان است که بود.	۱۹
۰/۲۵	عشق به همه جایی مأوا نکند.	۲۰
۰/۵	تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دل‌بند	۲۱
صفحه ۲ از ۲		

۲۲	فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده. دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بگسترده.	۱
۲۳	گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟	۰/۵
۲۴	من به هر جمعیتی نالان شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم	۰/۵
۲۵	همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بیوشی	۰/۵
۲۶	کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود و کجا بود و کی اش نام نهادند؟	۰/۵
۲۷	مفهوم عبارت «واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب که: ما عرفناک حق معرفتک» در کدام گزینه آمده است؟ □ الف) کوتاهی در عبادت □ ب) ناتوانی در شناخت	۰/۲۵
۲۸	مفهوم عبارت و بیت زیر را بیان کنید. الف) در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد. ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند	۰/۵
	مفاهیم مرتبط ابیات را به هم وصل کنید. (یک مفهوم اضافی است)	
۲۹	الف) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یک چوب تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند ب) آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد	۰/۵
	اشتیاق پایان ناپذیر عاشق	
	ساری و جاری بودن عشق در هستی	
	لزوم تحمل سختی‌ها برای رسیدن به کمال	
۳۰	مفهوم کلی هریک از ابیات زیر را بنویسید. الف) هیچ نقاش نمی‌بیند که نقشی برکشد وان که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای ب) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست	۰/۵
۳۱	مفهوم عبارت «سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد.» چیست؟	۰/۵
۳۲	مفهوم نمادین «ماهی» و «آب» را در شعر زیر بیان کنید. هرکه جز ماهی ز آبش سیر شد هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد	۰/۵
۳۳	عبارت زیر یادآور کدام ضرب‌المثل است؟ مفهوم کلی ضرب‌المثل را بیان نمایید. «شوخی روزگار است که مهد دموکراسی عالم، یعنی آتن، از بیم عقرب جراره دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیه حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.»	۰/۵
۳۴	منظور از «ستوران»، «شیر سپهر» و «اختر سعد» در ابیات زیر چیست؟ تا واره‌ی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند	۰/۷۵
	صفحه ۳ از ۳	